

КОНКУРЕНТНЕ ПРАВО

Тема 1. Предмет і система спецкурсу «Конкурентне право»

1. Конкуренція як ринковий механізм. Функції конкуренції в соціальному ринковому господарстві.
2. Становлення та розвиток конкурентного законодавства.
3. Сучасна система конкурентного законодавства України.
4. Поняття та види конкурентних правовідносин. Учасники відносин, що складаються в сфері захисту економічної конкуренції.
5. Конкурентне право як інститут господарського права. Предмет регулювання. Система курсу.

Тема 2. Правові засади діяльності Антимонопольного комітету України

1. Основні завдання та принципи діяльності АМКУ. АМКУ в системі центральних органів виконавчої влади
2. Система антимонопольних органів.
3. Повноваження АМКУ.
4. Акти АМКУ та обов'язковість їх виконання.
5. Авдокатування конкуренції.

Тема 3. Державне регулювання і контроль в сфері природних монополій

1. Сутність порушень законодавства про захист економічної конкуренції.
2. Види порушень законодавства про захист економічної конкуренції.
3. Сфери діяльності природних монополій. Суб'єкти природних монополій.
4. Суміжні ринки та їх характеристика.

Тема 4. Особливості законодавства України про захист від недобросовісної конкуренції

1. Поняття недобросовісної конкуренції.
2. Неправомірне використання ділової репутації суб'єктів господарювання.
3. Створення перешкод суб'єктам господарювання у конкуренції.
4. Використання комерційної таємниці в недобросовісній конкуренції.
5. Особливості відповідальності за недобросовісну конкуренцію.

Тема 5. Контроль за концентрацією суб'єктів господарювання

1. Характеристика основних видів концентрації.
2. Порядок розгляд заяв про концентрацію. Підстави для заборони концентрації.
3. Демонополізація. Примусовий поділ.
4. Відповідальність суб'єктів господарювання за порушення законодавства про концентрацію суб'єктів господарювання.

Тема 6. Контроль за дотриманням законодавства про захист економічної конкуренції.

1. Порядок підготовки та проведення перевірок.
2. Розгляд заяв антимонопольними органами.
3. Розслідування справ про порушення конкурентного законодавства.
4. Оскарження рішень АМКУ.

Тема 7. Антиконтурентні узгоджені дії

1. Поняття антиконкурентних узгоджених дій
2. Антиконтурентні дії органів влади, органів місцевого самоврядування, органів адміністративно-господарського управління та контролю.
3. Порядок розгляду заяв та справ про надання дозволу на узгоджені дії.

4. Відповідальність за порушення вимог законодавства про антиконкурентні узгоджені дії.

Завдання

1. Проведіть систематизацію джерел законодавства про захист економічної конкуренції.

2. Яка реклама згідно із Законом України „Про захист від недобросовісної конкуренції” може бути визнана недобросовісною конкуренцією? Наведіть приклади.

3. Які з наступних дій можна кваліфікувати як недобросовісна конкуренція?

1. Рекламне оголошення про те, що молочний продукт за назвою "йогурт" не виготовлений з коров'ячого молока.

2. Публікація в ЗМІ про те, що конкурент от-от стане банкрутом.

3. Вибір логотипа, що лише незначно відрізняється від логотипа конкурента.

4. Викрадення секретної розробки товару конкурента.

5. Викрадення цілої партії нових товарів конкурента.

Задача 1

Єдиний у Ніжинському районі молокозавод встановив для постачальників молока в півтора рази нижчі ціни, ніж у сусідніх районах та областях. Розташовані поблизу молокозаводу постачальники, не маючи можливості відвозити молоко на інші молокозаводи через значну відстань і відсутність у них відповідного транспорту, змушені були здавати молоко за цими цінами. Однак група фермерів, не погоджуючись із втратами від продажу молока за необґрунтовано низькими, як на їх думку, цінами, звернулася зі скаргою на дії Ніжинського молокозаводу до Антимонопольного комітету України.

Чи є в діях молокозаводу ознаки господарського правопорушення?

За яких умов до молокозаводу можуть бути застосовані господарсько-правові санкції?

Які господарсько-правові санкції можуть застосовуватися до підприємців, що зловживають своїм монопольним (домінуючим) становищем на ринку певного товару?

Задача 2

Займаючи монопольне (домінуюче) становище на ринку виробництва металопластикових конструкції АТ «Майбутнє» скоротило обсяги виробництва своєї продукції з метою створення дефіциту та підвищення попиту на неї, і, як наслідок, підвищення ціни. Зазначене обмеження виробництва продукції не призвело до очікуваних наслідків.

Чи допустило АТ «Майбутнє» зловживання монопольним становищем? Обґрунтуйте свою відповідь.

Основна література до всіх тем спецкурсу:

1. Бакалінська О.О. Конкурентне право: навч. посіб. / О. О. Бакалінська ; Київ. нац. торг.-екон. ун-т. - К. : КНТЕУ, 2010. - 387 с.

2. Безух О. В.. Проблеми правового регулювання економічної конкуренції в Україні [Текст] : монографія / О. В. Безух ; АПН України, НДІ приватного права і підприємництва. - К. ; Т. : Підручники і посібники, 2008. - 192 с.

3. Валітов С.С. Конкурентне право України: Навчальний посібник. – К.: Юрінком Інтер, 2006. – 432 с.

4. Журик Ю. В. Антимонопольно-конкурентне право України. Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 272 с.

5. Конкурентне право України: навч. посіб. / О. О. Бакалінська, О. В. Безух, О. В. Кологойда, І. В. Лукач, Н. Б. Пацурія, В. С. Щербина; за ред. В. С. Щербини, І. В. Лукач. Київ: Видавництво Ліра-К, 2017. - 380 с.

6. Науково – практичний коментар Господарського кодексу України / За заг. ред. В.К. Мамутова. – К.: Юрінком Інтер, 2004. – 688 с.

7. Удалов Т. Г. Конкурентне право: Навч. Посібник / Т.Г. Удалов. – К.: Школа, 2004. – 496 с.

Додаткова література до всіх тем спецкурсу:

1. **Акімова Т. В.** Удосконалення діяльності антимонопольного комітету України в призмі реалізації антимонопольної політики / Т. В. Акімова // [Держава та регіони. Сер. Економіка та підприємництво](#). - 2010. - Вип. 5. - С. 5-9.

2. Антимонопольно-конкурентна політика: теорія та практика : зб. наук. пр. Вип. 3 / ред.: Ю. Г. Кравченко; Антимонопол. ком. України, Центр комплекс. дослідж. з питань антимонопол. політики. - К. : Фенікс, 2008. - 260 с.

3. Андрусенко О. Американський досвід становлення системи правового регулювання конкурентних відносин і перспективи його використання в Україні / О. Андрусенко, Д. Дорохін // *Юридичний радник : журнал юристів України / Юридично-видавниче приватне підприємство "Страйд"*. – Харків, 2009. – №4 (30). – С. 7-12

4. Анохіна І.О. Відповідальність суб'єктів природних монополій і органів, які регулюють їх діяльність // *Хозяйственное законодательство Украины: практика применения и перспективы развития в контексте европейского выбора: Сб.науч.тр./ НАН Украины.ИЭПИ; Редкол: Мамутов В.К. (отв.ред.) и др. – Донецк: ООО «Юго-Восток, Лтд, 2005. – С. 380-383.*

5. Бакалінська О. О. Правове регулювання добросовісної конкуренції в Україні : монографія / О. О. Бакалінська. — Київ : НДІ приват. права і підприємн. ім. акад. Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2014. — 374 с.

6. Безух О. В. Захист від недобросовісної конкуренції у сфері промислової власності. Автореферат дис. ... канд. юрид. наук.– Донецьк, 2001.– 19 с.

7. **Безух О. В.** Теоретичні проблеми правового регулювання відносин економічної конкуренції в Україні : [монографія] / О. В. Безух; Нац. акад. прав. наук України, НДІ приват. права і п-ва. - К., 2013. - 269 с.

8. Беляневич Е. А. Механизм правового регулирования отношений, возникающих в сфере экономической конкуренции // *Конкуренция*.– 2003.– № 3.– С. 28–30.

9. Бобонич Є.Ф. Правове регулювання монополій, захищених законом від конкуренції / Є. Ф. Бобонич // *Адміністративне право і процес*. – 2014. - № 1. – С. 82 – 89.

10. Бобонич Є. Ф. Проблемні аспекти звільнення від відповідальності за порушення конкурентного законодавства України / Є. Ф. Бобонич // *Адміністративне право і процес*. – 2015. - № 1. – С. 80 – 86.

11. Бобонич Є. Ф. Правове регулювання інституту економічної концентрації суб'єктів господарювання за конкурентним законодавством України / Є. Ф. Бобонич // *Адміністративне право і процес*. – 2014. - № 2. – С.128 – 136.

12. Варламова А.Н. Конкурентное право России: монография / Московский гос. ун-т им. М.В.Ломоносова. Юридический факультет. — М. : Зерцало-М, 2008. — 567с.

13. **Громенко Ю. О.** Правове регулювання рекламної діяльності суб'єктів господарювання : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.04 / Ю. О. Громенко; Міжрегіон. акад. упр. персоналом. - К., 2012. - 20 с.

14. **Грудницький В. М.** Правовий захист суб'єктів господарювання від зловживання монопольним (домінуючим) становищем : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.04 / В. М. Грудницький; НАН України, Ін-т екон.-прав. дослідж. - Київ, 2015. - 19 с.

15. Джури́нський О.О. Захист від недобросовісної конкуренції (цивільно-правовий аспект) [Текст] : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / Джури́нський Олег

Олександрович ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. - К., 2010. - 18 с.

16. Дудик І. М. Державний контроль Антимонопольного комітету України за узгодженими діями суб'єктів господарювання : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / І. М. Дудик; НАН України, Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького. - Київ, 2015. - 20 с.

17. Ільющенко Г. В. Господарсько-правове регулювання економічної концентрації : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.04 / Г. В. Ільющенко; НАН України, Ін-т екон.-прав. дослідж. - Донецьк, 2011. - 20 с.

18. Капіца Ю. Захист комерційної таємниці в Європейських країнах та Україні // Підприємництво, господарство і право. – 2006. – №11. – С. 16-20.

19. Коваль І. Неправомерное использование знаков для товаров и услуг и недобросовестная конкуренция // Підприємництво, господарство і право.– 2004.– № 4.– С. 7–11.

20. Коваль І. Ф. Право на ділову репутацію суб'єктів господарювання і його позасудовий захист від неправомірного використання. Автореферат дис...канд.юрид.наук. – Донецьк, 2005. – 20 с.

21. Коваль І. Ф. Защита деловой репутации субъектов хозяйствования антимонопольными органами Украины : Моногр. / І. Ф. Коваль; Донец. нац. ун-т. - Донецк : Норд-Пресс, 2006. - 189 с.

22. Корчак Н. М. Державне регулювання відносин конкуренції в Україні (господарсько-правовий аспект) : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.04 / Н. М. Корчак; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. - Київ, 2015. - 36 с.

23. Кузьменко М. В. Господарсько-правова відповідальність за антиконкурентні узгоджені дії суб'єктів господарювання : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.04 / М. В. Кузьменко; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. - Київ, 2015. - 16 с.

24. Лагутін В. Д. Державне антимонопольне регулювання : підручник / В. Д. Лагутін, Л. С. Головка, Н. В. Квіцинська, А. Г. Герасименко, А. І. Медведєв; ред.: В. Д. Лагутін; Київ. нац. торг.-екон. ун-т. - Київ : КНТЕУ, 2015. - 479 с.

25. Лайкова М.С. Конкурентне право ЄС: питання історичного розвитку й сучасного стану // Проблеми законності : республіканський міжвідомчий науковий збірник / Мін.освіти і науки Укр.,Національна юридична академія України ім. Ярослава Мудрого. – Харків, 2008. – Вип. 98. – С. 249-254. – ISSN 0201-7245

26. Стефановский С. «Война» торговых марок // Конкуренция.– 2002.– № 2.– С. 33–36.

27. Теньков С.О. Науково-практичний коментар до Господарського кодексу України: Від 16 січня 2003р. – К.: Видавництво А.С.К., 2004. – 720с.

28. Тотьев К. Ю. Конкурентное право. (Правовое регулирование деятельности субъектов конкуренции и монополий): Учебник для вузов. — 2. изд., перераб. и доп. — М. : РДЛ, 2003. — 480с.

29. Туйск І. І. Антимонопольні правоохоронні засоби. Автореферат дис. ...канд. юрид. наук.– Донецьк, 2003.– 19 с.

30. Шнирков О.І. Конкурентна політика Європейського Союзу. – К.:Видавничо-поліграфічний центр “Київський університет”, 2003. – 217 с.

31. Шмуклерман Б. М. Поняття та значення антимонопольного контролю за концентрацією суб'єктів господарювання // Хозяйственное законодательство Украины: практика применения и перспективы развития в контексте европейского выбора: Сб.науч.тр./ НАН Украины.ИЭПИ; Редкол: Мамутов В.К. (отв.ред.) и др. – Донецк: ООО «Юго-Восток, Лтд, 2005. – С. 360-363.

32. Шуміло І. А. Відповідальність за порушення законодавства про захист конкуренції. Автореферат дис. ... канд. юрид. наук.– Донецьк, 2001.– 18 с.

Нормативно-правові акти

1. Конституція України від 28 червня 1996 р.// ВВР. - 1996. - № 30. – Ст.141.

2. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 р.// ВВР Української РСР.– 1984.– Додаток до № 51.– Ст. 1124 (з наступними змінами).

3. Господарський процесуальний кодекс України від 06 листопада 1991 р. № 1798 – XII в редакції Закону № 2147-VIII від 03.10.2017 р. / ВВР. – 2017. – № 48. – ст.436.
4. Кодекс адміністративного судочинства України від 6 липня 2005 р. № 2747-IV в редакції Закону № 2147-VIII від 03.10.2017 р. // ВВР. - 2017. - № 48. - Ст.436.
5. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 р. // ВВР. - 2003, № 18, № 19-20, № 21-22. - Ст.144.
6. Про Антимонопольний комітет України: Закон України від 26.11.1993 р. // ВВР України.– 1993.– № 36; 1995.– № 14.– Ст. 90.
7. Про транспорт: Закон України від 10 листопада 1994 р. // ВВР. – 1994. - № 51, ст.446.
8. Про трубопровідний транспорт: Закон України від 15 травня 1996 р. //ВВР. – 1996. – № 29. - Ст. 139.
9. Про захист від недобросовісної конкуренції: Закон України від 7 червня 1996 р. // Урядовий кур'єр.– 1996.– 29 червня.
10. Про залізничний транспорт: Закон України від 4 липня 1996 р. // ВВР. – 1996. - № 40. - Ст. 183.
11. Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні: Закон України від 30 жовтня 1996 р. // ВВР. – 1996. - № 51. - Ст.292.
12. Про електроенергетику: Закон України від 16 жовтня 1997 р. // ВВР. -1998. - № 1. – Ст.1
13. Про захист національного товаровиробника від демпінгового імпорту: Закон України від 22.12.1998 р. // ВВР.– 1999.– № 9–10.– Ст. 65.
14. Про захист національного виробника від субсидованого імпорту: Закон України від 22.12.1998 р. // ВВР.– 1999.– № 12–13.– Ст. 80.
15. Про застосування спеціальних заходів щодо імпорту в Україну: Закон України від 22 грудня 1998 р. // ВВР.– 1999.– № 11.– Ст. 78.
16. Про природні монополії: Закон України від 20 квітня 2000 р. // УК.– 2000.– 24 червня.
17. Про захист економічної конкуренції: Закон України від 11.01.2001 р. // ВВР.– 1999.– № 12.– Ст. 64.
18. Про ратифікацію Договору про проведення узгодженої антимонопольної політики: Закон України від 16.01.2003 р. // ВВР України.– 2003.– № 14.– Ст. 100.
19. Державна програма демонополізації економіки і розвитку конкуренції. Схвалена Постановою Верховної Ради України від 21.12.1993 р. // ВВР України.– 1994.– № 9.– Ст. 42.
20. Про Основні напрямки конкурентної політики на 2002–2004 роки: Указ Президента України від 19 листопада 2001 р. № 1097/2001 // Конкурентнє законодавство України: Юридичний збірник. – К., 2002.– С. 108–117.
21. Про Концепцію вдосконалення державного регулювання природних монополій: Указ Президента України від 27.09.2007 р. № 921/2007 // Офіційний вісник Президента України – 2007. – № 33. – Ст. 703.
22. Про регулювання фондів оплати праці підприємств-монополістів: Постанова Кабінету Міністрів України від 05.05.1997 р. № 428 // ОВУ.– 1997.– № 19 (03.06.97).
23. Про затвердження Порядку надання Кабінетом Міністрів України дозволу на узгоджені дії, концентрацію суб'єктів господарювання: Постанова Кабінету Міністрів України від 28.02.2002 р. № 219 // ОВУ.- 2002. - № 9. – Ст. 87.
24. Про схвалення Концепції Загальнодержавної програми розвитку конкуренції на 2014-2024 роки: розпорядження КМУ від 19.09.2012 р. № 690-р //ОВУ. - 2012. - № 71. - Ст. 2882.
25. Про затвердження Положення про порядок погодження з органами Антимонопольного комітету України рішень центральних і місцевих органів державної виконавчої влади, органів місцевого і регіонального самоврядування щодо демонополізації економіки, розвитку конкуренції та антимонопольного регулювання: Розпорядженням АМК України від 01.04.1994 р. № 4-р (з наступними змінами). Електронний ресурс. Режим

доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0078-94>.

26. Про затвердження Порядку надання органами Антимонопольного комітету України висновків щодо умов приватизації підприємств-монополістів: Наказ АМК України, ФДМ України від 01.12.97 р. № 81/01/1342 // ОВУ. - 1997. - № 52. - Ст. 475.

27. Про затвердження Тимчасових Правил розгляду справ про порушення антимонопольного законодавства України: Розпорядження АМК України від 29.06.1998 р. № 169 (в ред. Розпорядження АМК України від 12.02.02 № 24-р). Електронний ресурс. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0090-94/paran10#n10>

28. Про затвердження Положення про порядок проведення перевірок додержання законодавства про захист економічної конкуренції: Розпорядження АМК України від 25.12.2001 № 182-р // ОВУ. - 2002. - № 7. – Ст. 323.

29. Про затвердження Положення про територіальне відділення Антимонопольного комітету України: Розпорядженням АМК України від 23.02.2001 р. № 32-р. (з наступними змінами) // ОВУ. - 2001. - № 14. - Ст. 622.

30. Про затвердження Положення про порядок проведення перевірок додержання законодавства про захист економічної конкуренції: Розпорядженням АМК України від 25.12.2001 р. // ОВУ. – 2002. - № 7. – Ст. 323.

31. Про затвердження Типових вимог до узгоджених дій суб'єктів господарювання для загального звільнення від попереднього одержання дозволу органів Антимонопольного комітету України на узгоджені дії суб'єктів господарювання: Розпорядженням АМК України від 12.02.2002 р. № 27-р // ОВУ. - 2002. - № 11. – Ст. 543.

32. Про затвердження Положення про порядок подання заяв до органів Антимонопольного комітету України про надання дозволу на узгоджені дії суб'єктів господарювання: Розпорядженням АМК України від 12.02.2002 р. № 26-р // ОВУ. - 2002. - № 13. – Ст. 679.

33. Про затвердження Положення про порядок надання заяв до Антимонопольного комітету України про попереднє отримання дозволу на концентрацію суб'єктів господарювання (Положення про концентрацію): Розпорядження АМК України від 19.02.2002 р. № 33-р // ОВУ. - 2002. - № 13. – Ст. 679.

34. Про затвердження Методики визначення монопольного (домінуючого) становища на суб'єктів господарювання ринку: Розпорядження АМК України від 05.03.2002 р. № 49-р // ОВУ. - 2002. - № 14. –Ст. 778.

35. Про затвердження Методики визначення відносин контролю: Розпорядження Антимонопольного комітету України від 24.12.02 № 397-р. Електронний ресурс. Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/FIN46784.html.

36. Про затвердження Типових вимог до узгоджених дій суб'єктів господарювання про спеціалізацію виробництва, дотримання яких дозволяє здійснювати ці узгоджені дії без дозволу органів Антимонопольного комітету України: Розпорядження Антимонопольного комітету України від 11.12.2008 р. № 880-р // ОВУ. - 2009. - № 7. – Ст. 223.